

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDACluj, Kolozsvár, St. Baren
L. Pop (Brassai-utca) 10.Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is, 3 lei
Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 20 ck
Egy szám — 1.20 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 90. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Sziván 28. — 1923. június 12. Kedd

A tehetetlenek fegyvere

Az igazságot halványítanánk el, ha elhallgatnánk, hogy nem ez az első őszinte emberi hang, amely a román nép köréből felénk száll. A tisztább szándéku, európai horizontu románok az első pillanattól kezdve elszigetelték magukat a rontó áradattól, amely egy új középkor sötétségével akarta elborítani az országot és akadtak közöttük szépszámmal, akik szavuk és tetteik erejével is gátat igyekeztek emelni a gyűlölet sodrának. De igazi emberi magasságokba csak nagyon kevesen tudtak felemelkedni. A politikusokat a pártérdek opportunizmusa tartotta vissza az őszinte vallomástól, a tudósokat és írókat a nemzeti érdekek rosszul értelmezett féltése. Az első írás, amely fentartás nélkül és a szent meggyőződés ékesszólásával emelkedett fölül az elfogultságokon és a legtisztább emberi hangokat csendítette meg, ma került kezünkbe. Egy román író, N. Tonitza, felel benne egy ismeretlen levélírónak, aki azzal a szörnyű váddal illette, hogy filozemita. Bizony súlyos vád ez ma Romániában s már sokan a közélet nagyságai közül érthető felháborodással háritották el maguktól a vádat. Tonitza másképp cselekszik. Magára veszi a bünt és helytáll érte. Az a rövid néhány sor, amely nemes egyszerűséggel indokolja meg, miért nem gyűlöli a zsidót, a román kulturhistória egyik legértékesebb dokumentuma lesz. Érdekes ideiktatni a gyönyörű vallomást, vigasztul és biztatásul azoknak, akiknek a lélekölő harcban megrokkant a hitük. Tonitza vallomása így hangzik:

Egy névtelen levél méltatlankodva vádol azzal, hogy filozemita vagyok.

A nyilvánosság előtt akarok felelni a levél ismeretlen írójának: Nos igen: *fioszemita vagyok*.

Hogy miért? Legelőször is: *Mert keresztény vagyok*.

Szeresd felebarátod, mint tenmagadat — így szól vallásom parancsa. Ha a körülmények kedvéért lemondanék vallásom parancsairól, ugy Istent árulnam el.

Az én Istenem, hazám Istene is. Ha Őt elárulnám, elárulnám a hazámat is.

Filozemita vagyok épúgy ahogy filogermán, filofrank és filozsláv is vagyok, mert szeretem mindazokat a népeket, akik lelki életének hatalmas magtárából a bölcsesség szeméit gyűjtöttem össze.

De filozemita vagyok, *büszkeségből* is. Szégyelem azt hajtogatni, hogy félek egy bizonyos fajhoz tartozó emberek kicsi csoportjától, mert azok dekadenciába züllesztik hazánkat. Ha ezt mondanám, ugy a nemzetem alacsonyabbrendűségét kiáltanám világgá.

Filozemita vagyok azért is, mert a zsidó fajban az osztókés szerepét látom, nem pedig a veszedelmét.

Munka és intelligencia mindig félelmetes fegyverek voltak. Ezeket a fegyvereket kell harcba vetnünk, mert *ha a tehetetlenek fegyverét, az erőszakot használjuk*, ugy tudtára adjuk az egész világnak, hogy lemondunk a harcrol.

Az, amit a Cuza teóriától megméltelyezett ifjuság cselekszik, az nem harc, az tévelygés.

A „zsidó veszedelem“ problémája — amit egyesek az utóbbi hónapok alatt annyira kiéleztek, másúton jut majd megoldáshoz. Éspedig ugyanazokkal az eszközökkel fogjuk megoldani, amelyeket évszázadok óta használ a zsidóság: Egyetértés — munka — szeretet.

Szeretet az egyetértésben, szeretet a munkában. Csak hogy ez a szeretet állhatatos legyen.

A román nemzet dicsőségének és latin intelligenciájának régi jó híre van. Friss életnedvtől dunnadzik a népünk. Nem-e kár akkor az időket ablaktáblák betörésével eltölteni? Nem-e kár szerkeszteni, kinyomtatni és terjeszteni olyan röpiratokat, amelyek a legkevésbé sem juttatja dicsőséghez a román nyelvet?

Legyünk komolyak!

Tonitza vallomásából páratlan erővel tüközik ki az igazság, amelyet senki sem mer még kimondani eddig: az erőszak a tehetetlenek fegyvere. Bátor hang a mai reakciós Európában, amikor az államélet legdöntőbb faktora az erőszak lett. Gyűlölet és erőszak, a tehetetlenség iktestestvérei, kormányozzák ma az elfaradt emberiséget. Ritka alkalom ebben

Dortmundban meggyilkoltak két francia tisztet

A merénylet a német jegyzék feltétlen visszautasítására vezet. Párisban Cuno kancellárt teszik felelőssé a gyilkosságért. Poincaré visszautasításra szólítja fel Angliát is. Baldwin bejelenti a Franciaországtól való elfordulást

(London, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától) Dortmundban, a Ruhr-vidék egyik városában, vasárnap súlyos merénylet történt. Ismeretlen tettesek a Wilhelmstrassén agyonlöttek két francia tisztet. Az egyik a helyszínén meghalt. A másikat kórházba vitték, ahol néhány órai kínlás után szintén meghalt. A francia katonai hatóságok rögtön a tett elkövetése után megindították a nyomozást.

Letartóztattak két német polgárt, akik a merényletnek szemtanúi voltak. A letartóztatottakat a katonai parancsnokságra vitték, ahol elmondották, hogy két férfit láttak a Wilhelmstrassén le-fel járni. Hirtelen az utca másik oldalán feltűnt a két francia tiszt. A civilruhások, amikor a tisztet éppen szembe jutottak velük,

revolvért rántottak és a tisztekre löttek.

Az egyik tisztet a lövés fején találta. Azonnal összeesett. A másiknak mellébe furdott a golyó, ez is eszméletlenül terült el.

— Mi rögtön értesítettük a legközelebbi orjáratot, — vallják a német polgárok — amely azután orvosi segítséget kért.

A két német polgárt kihallgatásuk után szabadonbocsátották. A francia katonai rendőrség házkutatást tartott a német nacionalisták-nál, a házkutatás eredményéről azonban eddig nem adtak ki jelentést. A meggyilkolt tisztak a százötvenkilencedik ezred adjutánsai voltak.

A dortmundi merénylet híre már a legközelebbi órákban eljutott Párisba, ahol óriási felháborodást keltett.

A lapok hétfői kiadásukban foglalkoznak a merénylettel és egyértelműleg a legélesebb hangon írják róla. A „Matin“ követeli a kormánytól, kettözze meg energiáját, hogy a ruhrvidéki veszedelmes lelkiállapotot eredményesen szembeszállhasson. A „Gaulois“

Cuno kancellárt teszi felelőssé a gyilkosságért,

mert a kancellár legutóbbi miniszteri beszédében a passzív ellenállás folytatását követelte.

A lapok felhasználják a dortmundi merényletet arra, hogy a néhány nappal ezelőtt átnyújtott német jegyzék visszautasítása mellett agítaljanak.

az áporodott atmoszférában a szeretet és megértés tisztánzó hangjait hallani. Nem kívánjuk, hogy minden román ugy gondolkozzék, mint az író Tonitza, nem várjuk azt sem, hogy minden román filozemita legyen. Nem akarunk filozemitizmust, de antiszemitizmust még kevésbé. A zsidóság érdekében éppannyira, mint az emberiség és a haladás érdekében. Ha a román közélet vezetőiben, politikusokban, írókban, tudósokban, meglesz az a bátorság, ami megvolt Tonitzában és nemcsak meglátják, de hangos szóval hirdetik is, hogy az ifjuság mai mozgalma nem harc, de tévelygés, eltévelyegés az igaz ember utjától, akkor a tömegek lelkében, ha nem is ver gyökeret a filozemitizmus, de kiégnek a gyűlölet indulatai s helyüket a szeretet teremtő érzése fogja betölteni. A zsidóság nem akar mást: szeretetet a gyűlölet helyén.

A „Matin“ megállapítja, hogy a történetek után Franciaország és Németország között minden tárgyalás lehetetlen.

A sajtó pressziója erősen érezhető a felelős politikusok elhatározásain. A francia és belga miniszterek, akik a merénylet időpontjában éppen arról tárgyaltak, elfogadják az új német jóvátételi javaslatot vagy sem, a gyilkosság hatása alatt most már végleg azt döntötték, hogy a német jegyzékét visszautasítják.

Ebben az elhatározásukban elsősorban az a fel-fogás vezette őket, hogy a dortmundi merénylet bizonyítja: a passzívítás megszűnése előtt Németországgal nem lehet komolyan szóbaállani. Poincaré, aki legélesebben képviseli ezt az álláspontot, most azon dolgozik, hogy Angliát is a javaslat visszautasítására bírja. A francia miniszterelnök a dortmundi merénylet után táviratot küldött Londonba, amelyben

a gyilkosságra hivatkozva újból felszólítja Angliát,

csatlakozzék a passzív ellenállás megszüntetésének követeléséhez.

Baldwin angol miniszterelnök Poincaré távirata ellenére sem hajlandó azonban véleményén változtatni. A nála érdeklődő újságíróknak kijelentette, hogy Franciaország jelenlegi módszere mellett a megegyezés teljesen lehetetlen. Az angol kormány nézete az, hogy Németország a legutolsó fizetési ajánlatával

megadta a tárgyalási alapot.

— Ha Franciaország — mondotta az angol premier — kitart merev álláspontja mellett és rendszeresen befolyásoltatja magát a ruhrvidéki eseményekkel, nem marad más választás, mint a teljes szakítás Anglia és Franciaország között. Mi angolok teljesen kizártnak tartjuk, hogy tizenkétmillió ruhrvidéki lakos Poincaré parancsára kapituláljon. Ezt egyetlen német kormány sem ígérheti meg. Ha Poincaré vagy utódja változatlanul megmarad a mai állásponton, akkor az angol politika kénytelen lesz egészen új orientálódást keresni Európában.

A francia-angol barátság nál sokkal fontosabb és döntőbb jellegű érdekeink is vannak

— fejezi be az angol miniszterelnök. Bent Németországban is a passzív ellenállás körül fordul meg az egész mai politika. A lakos-

ságnak általában az a felfogása, hogy a ruhrvidéki passzív rezisztenciában a német birodalom morális ereje nyilvánul meg és ezt az utolsó tegyvert nem szabad kiadni a kézből. Németországban vasárnap több népgyűlést tartottak, amelyen egyhangulag követelték, hogy a kancellár a passzív ellenállás beszüntetésének követelésére *nemmel válaszoljon*.

A zsidó egység iskolája Kolozsváron

A neolog hitközség telkét egységes zsidó iskola javára szavazták meg

(Kolozsvár, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt a neolog hitközség nagygyűlést tartott a templom mellett levő tanácstermben, ahol rendkívül nagy számban jelentek meg a hitközség tagjai és sok más érdeklődő is. A nagygyűlés először Rabecz főként állása véglegesítésével foglalkozott, majd rátért a nagygyűlés tulajdonképeni tárgyára: az iskolakérdés nagy horderejű ügyére.

Kolozsvári zsidó szülők pártállására való tekintet nélkül beadványt intéztek a hitközséghez és arra kérték, hogy a templom melletti telkét engedje át iskolaépítési célokra. A szülők e beadványban kijelentették, hogy a telken olyan iskolaépületet emelnek, amely mindenkor a zsidó leánynevelés céljait fogja szolgálni. Kívánják, hogy ez az iskola az egységes zsidóság iskolája legyen, ahol vallási meggyőződése miatt senkit zaklatás vagy mellőzés ne érhesse. Az iskola kuratóriumában pedig a hitközség is képviseltesse magát.

Dr. Fischer József elnök az előterjesztés rövid ismertetése után dr. Jakobi Emilnek, a jogügyi bizottság elnökének adta át a szót, aki a jogi szempontokat ismertette és a vele összefüggő egyéb kérdéseket.

Antal Ernő, mint a gazdasági bizottság elnöke, gazdasági szempontokból ajánlotta meleg szavakkal elfogadásra a szülők kérését.

Hevesi Vilmos mérnök bemutatta az iskola terveit és egyúttal ismertette azt a nagy építési programot, amelynek megvalósulása esetén a hitközség telektömbjén új templom, új elemi iskola és zsidó intézmények fogják gazdagítani a város zsidó vallási és kulturális életét. Hangsúlyozta, hogy a jövőben zsidó életnek harmonikusnak kell lennie; egy magasabb kulturális és érzelmi egységben kell összefogni, ha azt akarjuk, hogy Kolozsvár Erdély zsidóságának mintaképe legyen a jövőben.

Dr. Fischer József az aktuális iskolakérdésnek kulturális és elvi szempontjait domborította ki. Rámutatott a zsidó iskolának történeti szempontból való nagy fontosságára és kiemelte a kolozsvári hitközségnek tradícióját a leányoktatás körül. Rámutatott arra, hogy az iskola támogatása voltaképpen állami feladat lenne, az állami támogatás azonban, noha törvényes jogunk van hozzá, ezideig elmaradt. Mi azonban saját erőnkönkből is fenn fogjuk tartani és fejleszteni fogjuk kulturánkat, mert a Könyv népe vagyunk és eleven erővel létket bennünk a tudás szeretete és a tudás magasabbrendűsége. Az iskolát meg kell teremteni, mert példája lesz a zsidó egységnek. Ebben az iskolában állampolgári kötelességre és a zsidó néphez való szeretetre fogják oktatni az új generációt.

Dr. Spitzer József a zsidó szülők nevében meleg szavakkal méltatja a kolozsvári zsidó középiskola eddigi munkásságát és teljesítményét. Hálaival gondol a tanári karra, amely nehéz, küzdelmes körülmények között odaadással teljesítette kötelességét. A kötelességteljesítésnek ez az önzetlen szép példája nem maradhatott hatás nélkül a gyermekekre sem.

Somogyi Miksa elvben hozzájárul a teleknek iskolacélra való átadásához, de követeli, hogy a kuratóriumban a hitközség nagyobb képviselőhez jusson.

Az elnök rövid felvilágosító szavai után a nagygyűlés tagjai három ellenében a szülők előterjesztését nagy lelkesedéssel elfogadták.

A gyűlés az elnök néhány lelkesítő szava után ünnepi hangulatban ért véget. Mindenki érezte, hogy ez a gyűlés nemcsak a kolozsvári zsidó középiskola ügyét vitte nagy lépéssel előbbre, hanem a zsidó egység ünnepi aktsza is volt.

Párisban újból fellángolt a monarchista mozgalom

A Király rikkancsai kátránnyal kenték be egy köztársasági képviselő arcát és ricinust öntöttek szájába. Két másik képviselőt megvertek. Házkutatások és letartóztatások. A kormány falragaszokban jelenti be az ellenállást

Páris, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A monarchista mozgalom, amely néhány nappal ezelőtt feltitotta fejét, de amelyet a rendőrség erőyes közbelépéssel rövid idő alatt elnyomott, szombaton újból fellángolt. A „Király rikkancsai” monarchista egyesület tagjai az eddiginél is vehemesebben folytatják agitációjukat. Két monarchista szombaton ismét több radikális képviselőt inzultált. Az egyiket, Mautet szombaton este az egyik külvárosban támadták meg,

arcát kátránnyal bekenték, szájába ricinust öntöttek.

Ugyanekkor Sangnert, a trianoni szerződés volt referensét a Place de la Concordeon megbotozták. Hasonlóképpen súlyos inzultus érte Vilotte képviselőt, akit tintával öntöttek le és többször arculverték. A monarchista támadások egész Párisot izgalomban tartják.

A kormány az esetek tudomásulvétele

A devizaközpont új rendelkezései a zárolt lejértékekről

(Kolozsvár, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A központi devizahivatal a napokban új rendeletet bocsátott ki, amely egyrészt szabályozza az idegen blokált lejek forgalmát, másrészt megkönnyíti a nem autorizált bankok le nem bonyolított devizaügyleteinek elintézését.

A rendeletnek a blokált lejekre vonatkozó intézkedései lényegileg kimondják, hogy kifizetést a pénzintézetek sem magánokoknak, sem jogszemélyeknek nem eszközölhetnek ezzel a megjegyzéssel: „szabad lej”.

A blokált lejekből havonta legfeljebb száz-ezer lejt szabad felhasználni és csakis effektív üzletkötéseknél.

A bankok nem tartoznak havonta jelentést tenni a blokált lejek forgalmáról abban az esetben, ha ezekkel a pénzekkel üzlet nem bonyolított le. Viszont egy üzlettel hónap százezer tetszőlegesen felhasznált lejt összegét nem lehet a következő hónapban felhasználni. Egy-egy hónapban minden körülmények között csak is százezer blokált lej felett rendelkezhetik az illető bank.

A rendelet szerint továbbá semmiféle összeg devizavásárlásra nem használható fel akkor sem, ha a blokált lejészlet a devizakereskedelemre jogosított pénzintézetnél van.

Március elsején lépett tudvalevőleg életbe a devizatorvény, amelynek rendelkezései szerint a február 28-ig megkötött devizaüzleteket nem autorizált bankok június elsejéig lebonyolíthatnak. A hatánap lejártá után azonban a nem autorizációs bankoknak még mindig van joguk az eddig — elfogadható okok miatt — le nem bonyolított üzleteket külön engedély alapján elintézni. Azonban a rendelet külön is hangsúlyozza, hogy ez csakis a központi devizahivatal külön engedélyével eszközölhető.

*Hamar! Lábbelít babylonozni!
Minden cipész tudja!*

Eredeti gyári árak!	Eredeti gyári árak!
„HELIOS”	
kötött-szövött árugyár lerakata Cluj, Piața Unirii (Főter) 7.	
Óriási választék kötött és szövött árugyárakban, harisnyák és kezyükben!	

után rendkívüli tanácskozásra ült össze, amelynek eredményeképpen

vasárnap falragaszok jelentek meg a fővárosban.

A falragaszokon a kormány energikus hangon bejelenti, hogy a monarchista mozgalmat nem fogja tűrni és minden eszközt felhasznál a köztársasági intézmény megvédésére. — Meg fogjuk védeni a polgárok szabadságát — így szól a plakát — és az erőszakosságokat megtoroljuk.

A rendőrség teljes apparátussal dolgozik a mozgalom elfojtásán. A „Király rikkancsai” egyesületben ismét házkutatást tartottak, amely alkalommal

újabb kompromittáló iratokat foglaltak le.

Ugyancsak házkutatás volt annak a két monarchistának a lakásán is, akik a szombat esti inzultusokat elkövezték. Ezeket le is tartóztatták. Nevüket egyelőre nem adják közre, nehogy a további nyomozás eredményességét veszélyeztessék.

PALESZTINA-MUNKA

Az épülő ország

Ipar, kereskedelem, nevelés, közlekedés, építkezés

(Jeruzsálem, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Palesztina a zsidó munka segítségével egyre halad a teljes kiépülés felé. E jelentések egymagukban nem nagy jelentőségűek, de összeségükben értékes tettei annak a nagy számszóportnak, melynek összege: a zsidók nemzeti otthona.

Építkezés. A belga Lloyd hajóin nagymennyiségű belga cement érkezett Haifára, amelyet a béthgállimi újabb építkezéseknél fel is használnak. Hivatalos statisztika szerint 1922. év folyamán 1934 házépítési engedélyt adtak ki és pedig: Jeruzsálemben 350, Jaffában 310, Tel-Avivban 420, Haifa és környékén, Tiberiasban 95, Safedben 83 engedélyt.

Közlekedés. A kormány hivatalos kimutatása szerint 1923 első negyedében az ország kikötőibe befutott 232 hajó 330.014 tonna rakománnyal, az ország kikötőit elhagyta 219 hajó 325.339 tonna rakománnyal. 1922. első negyedének forgalma: Érkezett 186 hajó 371735 tonnával, elindult 177 hajó 366.146 tonnával. 1923 március havában befutott Jaffa kikötőjébe 48 hajó 92418 tonna, Haifa kikötőjébe pedig 43 hajó 150000 tonna rakománnyal.

Nevelés. A mizrahi világközpont és a vallásos iskolák tanfelügyelősége közös ülésén elhatározta annak kieszközölését, hogy a cionista szervezet továbbra is viselje az iskolai költségvetés terheit és hogy a vallásos irányú nevelés teljes autonómiát élvezzen a cionista szervezet keretein belül. A mizrachista tanítóképző könyvtára a napokban nagy könyvajándékokat kapott Amerikából és Galiciából.

Ipar és kereskedelem. A napokban megjelent a hivatalos lapban a Ruthenberg-társaság cégbejegyzéséről szóló hivatalos közlemény. A cég neve: Palestine Electric Corporation Ltd. Mint alapítók szerepelnek: Pinchas Ruthenberg, J. L. Magnus, Harry Sacker, A. Berkenheim, S. Van-Vriesland, J. Bakrav, G. Bradlow. A társaság alaptőkéje egymillió font sterling, felosztva millió darab egyfontos részvényre. — A Becalelben dolgozó egyesülete a kongresszus alkalmával Karlsbadban kiállítás rendez. Prof. B. Schatz már oda utazott az előkészületek megtétele végett. — Duschnitz bécsi líkőrgyáros az országba érkezett, hogy líkőr- és gyümölcsizgyárat létesítsen. Railson genfi órágyáros megkezdte munkáját. Egyelőre a Becalelben rendezkedett be. A telavivi „Asná”-dohánygyárt megvásárolta a jeruzsálemi „Ariel”-cég minden gépét és felszerelését, hogy kibővítsé velük telavivi üzemet, ahol csakis belöldi dohányt dolgoznak fel.

* Nem árt a kőd, sár, eső, ha Brazay-sősborszeszt használ. Kapható mindenütt.

Megval

A cionista

(Berl...
jától.) A c...
gának Berl...
a végrehajt...
zsidó világk...
az eddig te...
téséről. A v...
kérdésekkel...
avatkozni...
az egyes or...
galmaiba. I...
ket a cionist...
tőivel folyt...
jutottak, h...
kongresszus...
állást fogl...
nyújt be.

Szokol...
vita indult...
menyi tagj...
hatatlanul sz...
sát a Palesz...
hogy olyan...
akik nem d...
helyükre.

Dr. Sc...
tette a Pa...
fejlődését és...
utóbbi évben...
ügy határoz...
javaslatot eg...
azt alaposan...
lően kidolgozz...

Ezután...
dését tárgyal...
teái az új a...
világítja a sz...

A csütö...
megvitatása v...
értékes adatot...
Széleskörű vit...
a bizottság el...
latát, hogy a...
hosszabbítják...
megvitatják.

Richard...
nyújt az arab...
ról. Ugy az ó...
váltó lett, h...
ellenére is Pa...
szövetségi ma...
A politikai vi...

Küszöbör

Laasann...
szombaton ér...
állapították...
tetlenné teszi...
szelvények be...
vetelik. A tö...
járulni. A...
bön van.

Beth

Budapes...
Nincsic jugos...
kérdésről tar...
lapoknak töb...
közöttük Beth...
tette, hogy N...
utal arra, h...
keresi a békés...
de éppen az...
a közeledést...
tették. — M...
miniszterelnök...
ségi lakost ne...
téről. Ezzel...
való tekintet...
— A magyar...
választ ad Ni...

* Elegán...
hímzések divat...
a „Mühimző s...
(v. Unió-u.) Ugy...
den nagyságtan

Megvalósult az arab föderáció

A cionista világszervezet nagytanácsbizottságának ülése

(Berlin, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cionista világszervezet nagytanácsbizottságának Berlinben tartott gyűlésén Nachum Szokolov a végrehajtóbizottság nevében folytatta jelentését a zsidó világgözüösszevívásának módosításáról, az eddig tett lépésekről és a Jewish Agenci kibővítéséről. A világgözüösszevívásnak kizárólag Palesztina-kérdésekkel kell foglalkoznia és nem szabad beavatkozni általános politikai kérdésekbe és főként az egyes országok zsidóságának belpolitikai mozgalmába. Ismertette azokat a tárgyalásokat, melyeket a cionista szervezet az angliai zsidóság vezetőivel folytatott s amelyek már oly stádiumba jutottak, hogy a vezetőség annak eredményeit a kongresszus elé terjeszti, hogy ebben az ügyben állást foglaljon. Erre vonatkozóan javaslatot is nyújt be.

Szokolov javaslatára rendkívül mélyreható vita indult meg, amelyben a bizottság majdnem valamennyi tagja résztvett. A legtöbb felszólaló mulhatatlanul szükségesnek ítélte újabb körök bevonását a Palesztinamunkába, de állást foglalt az ellen, hogy olyan egyéneket állítsanak vezető pozíciókba, akik nem demokratikus választás útján jöttek helyükre.

Dr. Soloveitschik másfélórás beszédben ismertette a Palesztina-világgözüösszevívás gondolatának fejlődését és azokat a lépéseket, amelyeket az utóbbi évben ennek érdekében tettek. A gyűlés úgy határoz, hogy a Szokolov által benyújtott javaslatot egy szerkesztőbizottságnak adja át, amely azt alaposan és a változott viszonyoknak megfelelően kidolgozza.

Ezután a Keren Hajjeszód szervezetének kérdését tárgyalja meg a bizottság. Dr. Feivel ismerteti az új alapszabálytervezetet és behatóan megvilágítja a szövetségessé vált változtatásokat.

A csütörtöki gyűlésen a politikai kérdések megvitatása volt napirenden. Nchum Szokolov értékes adatokkal egészítette ki hétfői referátumát. Szeleskörű vita indult meg, amelynek hatása alatt a bizottság elfogadta Mereminszkinék azt a javaslatát, hogy a gyűlés tartamát mindaddig meghosszabbítsák, amíg az összproblémákat kimerítően megvitatják.

Richard Lichteim adatszertü áttekintést nyújt az arab föderáció keletkezéséről és fejlődéséről. Ugy az ő, mint a Szokolov beszédéből nyilvánvaló lett, hogy az arab föderáció megvalósulása ellenére is Palesztina különleges helyzete a népszövetségi mandátum szellemében megőriztetett. A politikai vita még nem ért véget.

Küszöbön a lausannei konferencia megszakitása

Lausanne, június 11. Az antantdelegációk szombaton értekezletet tartottak, amelyen megállapították, hogy kormányuk utasításai lehetővé teszik a további engedelményeket. A szelvények beváltását továbbra is aranyba követelik. A törökök ehhez nem akarnak hozzájárulni. A tárgyalások megszakitása küszöbön van.

Bethlen vitája Nincsicsel

Budapest, június 11. A fővárosi sajtó Nincsics joguszláv külügyminiszternek a magyar kérdésről tartott expozéjával foglalkozik. A lapoknak több felelős politikus nyilatkozott, közöttük Bethlen miniszterelnök, aki kijelentette, hogy Nincsics állításai tévesek. Bethlen utal arra, hogy Magyarország már régóta keresi a békés kiegyezést az utódállamokkal, de éppen az utódállamok voltak azok, amelyek a közeledést mindenkor mereven visszautasították. — Magyarország — jelentette ki a miniszterelnök — egyetlen joguszláv nemzetiségű lakost nem utasította ki az ország területéről. Ezzel szemben Jugoszlávia optálásra való tekintet nélkül sok magyart kiutasított. — A magyar kormány legközelebb hivatalos választ ad Nincsics expozéjára.

* Elegáns tavaszi ruhákra legújabb divatu himzések divatlap szerint gyönyörűen készülnek a „Mühimzó szalonban“ Str. Memorandului 15. jv. Unió-u. Ugyanott plissirozás, gouvrirozás minden nagyságban.

A bolgár parasztság Szófia ellen indul

Polgárháboru készül Bulgáriában. Az új kormány letette az esküt. Elzárták a határokat. Letartóztatták az orosz szovjetmissziót. Megszüntették az eljárást a háborus miniszterek ellen

(Szófia, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bolgár főváros, az ellenforradalmárok győzelme után, ostromállapotban lévő város képét mutatja. Az utcákon mindenütt katonai őrzérek cirkálnak. A parasztpárti képviselők nagyrésze elmenekült, vagy pedig elrejtőzött és így várja az izgalom lecsillapodását.

Az ország határait a király rendelete mindenütt elzárták.

A forradalmi bizottság erélyes intézkedést tesz a rendzavarások elkerülésére. A főváros körül van zárva katonasággal, a pályaudvarokról nem indul vonat.

Az ellenforradalom győzelmét Bulgária lakossága vegyes érzellemmel fogadta. Sztambulinszky elűzésében általában a tisztek kezét látják. Az egyes vidéki helyőrségek is bejelentették támogatásukat. A parasztság azonban, amely Sztambulinszkynek oly sok hasznos reformot köszönhet,

fel van zudulva az államcsiny miatt.

Ugyancsak lázonganak a munkások is, akik féltik jogaikat a reakciótól.

Boris király szombaton kinevezte az új kormányt. Miniszterelnök lett: Cancev Sándor egyetemi tanár, aki átmenetileg a külügyi tarcát is ellátja, belügyminiszter Russey tábornok, földmivelés- és közoktatásügyi miniszter Ivánkivolov demokrata képviselő, igazságügyminiszter Szmilov, pénzügyminiszter Todrov, kereskedelemügyi miniszter Cvendko, közlekedésügyi miniszter Timo Kazacov, közmunkaügyminiszter Sztjoencsev Jankó. Az új kormány első intézkedése az volt, hogy

megszüntette a háborus miniszterek ellen folytatott pereket.

Az új kormány szombaton délután letette az esküt Boris király kezébe. Az eskütételnél Noikoff vezérkari főnök, az államcsiny egyik fő értelmi szerzője is jelen volt. Mintán Noikoff a király bizalmasa, általános a vélemény, hogy

Boris király is részes az államcsiny megszervezésében.

Az új kormány manifesztumot intézett az országhoz, amelyben a rend betartására szólítja fel a lakosságot és szigorú büntetéseket helyez kilátásba a zavargók ellen. A közigazgatás főbb vezetőit elcsapták, az összes kerületekben katonai parancsnokokat neveztek ki. A városoknak parasztsókból rekrutált Sztambulinszkyhoz hű rendőrségeit lefegyverezték. Jelenleg polgárőrségek tartják fenn a rendet.

Az orosz szovjetmissziót letartóztatják.

A vasuti közlekedés, táviró- és telefonforgalom még mindig tilos. Ruszcsukból érkező jelentések szerint a volt kormány tagjait szabadonbocsátották és Sztambulinszky is lakásán tartózkodik őrizet alatt.

Tegnap estig a rendet sehohsem zavarták meg. Tegnap késő este — magánforrásból származó hírek szerint — a parasztagzadák parancsot kaptak, hogy hétfőn reggel fegyveresen induljanak Szófia felé. Miután a kormánynak a katonaság rendelkezésére áll, polgárháborura van kilátás.

Bukarest, jun. 11. A szófia román követ értesítette a román kormányt, hogy Sztambulinszky sorsáról nem tudni semmi bizonyosat. Az új kormány tagjai kijelentették, hogy

Sztambulinszky nyomtalanul eltűnt.

Ez megerősíteni látszik azt a hírt, hogy a volt miniszterelnököt meggyilkolták. A „Lupta“ magánjelentése szerint Bulgária északi részében polgárháboru dühög. A parasztagzadák Szófia felé vonulnak.

Ficeff tábornok, Bulgária bukaresti követe, ma délelőtt megjelent Duca külügyminiszternél, akinek átnyújtotta az új bolgár külügyminiszter jegyzékét és hangsúlyozta, hogy az új kormány elődje békés külpolitikáját fogja követni. Duca külügyminiszter biztosította Ficeffet, hogy a román kormány nem fog akadályokat gördíteni az új kormány békés munkája elé.

Páris, jun. 11. A lapok élénk figyelemmel kísérik a bulgáriai eseményeket és komplikációktól tartanak.

A „Matin“ azt írja, hogy

az a párt kerül uralomra, amely Németország oldalán harcolt.

Az „Excelsior“ szerint, ha talán Boris király távol is áll a forradalomtól, amit nehéz elhinni, még nehezebb volna azt gondolni, hogy Ferdinánd excár sem tudott róla semmit.

Belgrádi távirat szerint a szerb kormány elhatározta, hogy a bolgár eseményekkel szemben várakozó álláspontot foglal el. A kormány meg fogja akadályozni a neuillyi békeszerződés bármilyen megsértését.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Felvételi hirdetmény a cluji zsidó internátusba

A cluji zsidó internátus f. évi szeptember hó 1-ével megnyílik. Az internátusban a tanulók elsőrendű szakerők felügyelete mellett a modern pedagógia alapelvei szerint erkölcsi, szellemi és fizikai kitogástalan nevelésben részesülnek és gondoskodás történik arról, hogy az ellátás a legszigorubb vallási követelménynek megfeleljen. A fiuinternátusba egyelőre 60 növendéket vehetünk fel és pedig elsősorban olyanokat, akik a helybeli tanintézetek valamelyikének tanulói. Felvételre kizárólag azok tarthatnak igényt, kik az Internátus-alap építőbizottsága által kibocsájtott és 10 éven belül évi részletekben visszafizetendő egyenként 500 lej névértékű kölcsön címletekből legalább 20 darabot saját számukra átvessznek, vagy ismerőseik körében értékesítsenek. A felvételt folyó hó 20-ig bezárólag eszközöljük.

Az érdekelteket nyomtatékkal felhívjuk a fenti határidő legpontosabb betartására, hogy egyrészt a jelentkezőknek a helybeli középiskolákban idejekorán helyett biztosíthassunk, másrészt mert az internátusban egyelőre nagyobb számban felvétel nem eszközölhető.

Mindennemti felvilágosítást ad Fondul Internatului Evreesc igazgatósága, Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.

Cluj, 1923. június 5-én.

A Zsidó Internátus Építőbizottsága

Dr. Fürst Oszkár s. k. titkár Dr. Spitzer József s. k. elnök

— A XIII. cionista kongresszus ujságja. Augusztus hatodikán nyitják meg Karlsbadban a XIII. cionista konferenciát. Ebből az alkalomból a kongresszus hivatalos lapjaként újra megjelenik a „Kongresszeitung“, amely közölni fogja az összes kongresszusi tárgyalásokat. Az ujság naponta fog megjelenni hat-nyolc oldalas terjedelemben. Az ujságot a karlsbadi kongresszusi iroda fogja expedálni. Az iroda már most elfogad előfizetéseket az ujságra. Az előfizetési árát (husz cseh korona) Karlsbad, Gand Hotel Schützenhaus címre postautalványon vagy a „Bömische Unionbank“ karlsbadi fiókjához lehet befizetni.

A nagyváradi zsidó leányegyesület tisztújító közgyűlése. Nagyváradról jelentik: Tegnap tartotta a nagyváradi zsidó leányegyesület tisztújító közgyűlését a zsidó polgári iskola nagytermében. A megjelenteket Deutsch Rózi elnök üdvözölte, majd Hoffmann Ella jegyző felolvasta a legutóbbi gyűlés jegyzőkönyvét. A jegyzőkönyvből kiderül, hogy a leányegyesület huszonháromezer lejt értékű ruhát osztott ki a szegények között. Ez az összeg a tavaly rendezett műsoros estély tiszta jövedelme. Ezenkívül az egyesület agilis tagjai a tél folyamán tizennyolcezer lejt gyűjtöttek össze, mely összegből szöszötven gyermeket ruháztak fel. A jegyzőkönyv felolvasása után megválasztják az új vezetőséget, amely a következőképen alakult meg: Elnök: Deutsch Rózi, alelnök: Kaufmann Ella, titkár: Neumann Bózi.

Jugoszlávia győzött Románia ellen

Osódtott mondott a csatársor. A kiegyenlítő gólt nem lőtték meg. Eldöntetlenül végződött a Haggibbor-Victoria mérkőzés

(Kolozsvar, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tizenkétezer főnyi közönség tödült ki vasárnap délután a bukaresti sportpályára, hogy Románia és Jugoszlávia válogatottjainak második találkozását végignézzék. A mérkőzésen megjelent a román királyi család, a vendégségre jött szerb királyi pár és a trónörökös. Az aranyserlegért való döntő küzdelemben mindenki a román csapat győzelmét várta.

Jugoszlávia—Románia 2:1 (2:0)

Román támadással kezdődik a meccs, de a zágrábi játékosokból álló jugoszlávok hamar leszerelik. Csakhamar kiderült, hogy a román csapat összeállítása nem a legszerencsésebb s a csatársor teljesen osódtot mondott. Ennek köszönhető, hogy huszonötperces mezőnyjáték után a jugoszlávok megközelítik Szatmári kapuját és a védelem hibájából Vinek gólt lő. A depimált romániai csapat teljesen védekezésre szorul, de a csatárok hibájából az első féldő negyvenedik percében Vinek ismét hálóba helyezi a jugoszláv csatárok kidolgozott labdáját (2:0).

Román fölényel indul a második féldő, amelynek második percében Wetzter védhetetlen lövéssel megszerzi a román válogatott első gólját. A jugoszlávok teljesen visszaesnek és csak a szerencse menti meg őket a további góljuktól. A huszonötödik percben Rónai és Wetzter összejátékából esett a kiegyenlítő gól, amelyet Retschury bécsi bíró lesállítás miatt nem ítélt meg. Altalában az egész második féldő a román csapat fölénye mellett telt el, de a kapu előtt a csatársor mindig adós maradt a lövésekkel. A mezőny legjobb emberei Jakobi, Bartha és Rónai volt.

Haggibbor—Victoria 2:2 (1:0)

Kolozsvaron is meglepetésekkel végződtek a bajnoki mérkőzések. Különöse a Haggibbor okozott híveinek nagy csalódást. Az egész mérkőzés alatt biztos győzőnek látszott a Haggibbor, amely a mérkőzés utolsó negyedórájában még 2:0-ra vezetett. De azután olyan léleknelküli rossz játékot produkált, hogy majdnem elvesztette utolsó bajnoki mérkőzését. Nagy melegsége a csapatnak, hogy a nemzeti válogatottban szereplő Jakobi nélkül volt

kénytelen kiállani, legjobb csatára, Bornstein ellen pedig a mérkőzés előtt kiutasítási eljárást indítottak. Bornsteint csak közvetlenül a mérkőzés megkezdése előtt helyezték szabadlábra, de az izgalmak úgy megviselték, hogy a pályán csak árnyéka volt önmagának. Gyenge játéka átragadt csatársáira és így történetesen, hogy annyi gólhelyzetet hagytak kiaknázatlanul. A mezőny legjobb embere Nyul balszélső volt, kinek minden lefutása veszélyt jelentett az ellenfél kapujára. Tucatnyi kórnerét a belső csatárok rendre elhibázták. A fedezetsor, amíg bírta tüdővel, megfelelt, de a csatársor, amely képtelen volt a labdát magánál tartani, teljesen magára hagyta a halfokat. Emiatt az egész védelem kifulladás és az utolsó negyedórában fejét vesztette. A rövid egymásutánban lőtt két gólt nem tudta megakadályozni. Sugár is bizonytalan volt.

A Victoria, annak ellenére, hogy a mérkőzés sorsa már reménytelennek látszott számára, mindvégig lelkesen küzdött és odaadó játékaival meg is érdemelte a kiegyenlítést. Csatársorában a góllövő Barabás és Istvánfin kívül Cipicigán vált ki. A védelem egyes tagjai oktatlanul durvák, sokszor életveszélyesek.

Az első gól Reményi lövéséből eredt az első féldő 43-ik perében. A másik gólt a második féldő 30. percében érte el a Haggibbor Ankraut révén. A második gól után a Haggibbor visszaesik és a Victorianak sikerül Barabás és Istvánfin révén a 33-ik, illetve 40. percben egyenlíteni. A mérkőzést Kiss Kálmán kényelmesen, de jól vezette. Több kisebb hibát csinált, különösen a durváskodások iránt volt érzéketlen.

Az eldöntetlen eredménnyel a Haggibbor csapata összesen 18 pontra tett szert. Egyetlen mérkőzést sem veszített és 16:6 gólaránnyal a kolozsvári kerület győztese lett. A második helyezett Victorianak jelenleg 13 pontja van. Ha a hátralévő két mérkőzését (Universitatea és KKASE) megnyeri, 17 pontot érhet el, de a Haggibbort már nem tudja a bajnokságtól elútni.

A másik elsőosztályú mérkőzés a KMTE újabb vereségét hozta. Ezúttal a CFR csapata győzte le 1:0 és féldő után 2:0 arányban. A munkáscsapat kiesett az első osztályból, helyét a második osztály idei bajnoka fogja elfoglalni.

Amerikai följelentés a kolozsvári rendőrségen. Schlesinger Ignác amerikai kereskedő a múlt év szeptemberében rokonainak látogatására hazajött Romániába. Visszautazásakor az American Near East and Black Sea Line bukaresti hajóstársaságnak átadta börtöndjét, amelyben tizezer lej értékű holmija volt, hogy azt juttassa el a pennsylvaniai Farellben levő lakására. A kereskedő már régen otthon volt, de a koffert nem kapta meg. Schlesinger kolozsvári ügyvédje révén felszólította az irodát, hogy térítse meg a kárát, de mert választ sem kapott, feljelentést tett a bukaresti rendőrségen. A nyomozás megállapította, hogy az elveszett csomagért Apostolides igazgató a felelős, aki több visszaélése miatt időközben Amerikába szökött.

Megindult a repülőforgalom Königsberg—Moszkva között. Berlinből jelentik: Pentecken kezdődött meg Königsberg és Moszkva között a rendszeres repülőgépforgalom. A forgalmat három gép bonyolítja le, amelyek reggel indulnak és délután érkeznek Moszkvába.

Az osztrák sajtó a fürdőhelyek idegenforgalmáért. Bécsből jelentik: Néhány hét óta, különösen amióta a márka zuhan, Németországban lényegesen olcsóbbak a fürdőhelyek, mint Ausztriában. Ennek természetesen eredményeképpen az osztrák fürdők elnéptelenedtek. Csak egészen kevés osztrák fürdő, mint Gastein és Baden számíthatnak az ideai szezonban is erős látogatottságra. Az osztrák sajtó az idegenforgalom csökkenése miatt súlyos gazdasági krízistől tart. Sok százezer ember él Ausztriában a fürdőző idegenekből. A bécsi lapok a fürdőhelyek árának leszorítását és főképpen az árak stabilizálását sürgetik, mint az osztrák fürdőhelyek prosperálásának egyetlen lehetőségét.

A mai valutapiac

Szilárdulnak a nyugati devizák. A márka javul. Gyengül a magyar korona

(Kolozsvar, június 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belső piaci piacon a külföldi devizák megszilárdultak, annak ellenére, hogy a lej a legutóbbi jegyzéshez viszonyítva nem esett Párisban. A mai nyitáshoz változatlanul 8. A kereslet emelkedése észlelhető a svájci franknál és font sterlingnél. A német márka a mai zürichi nyitáshoz a szombati 65-ös zárlattal szemben három pont javulással 68-ra emelkedett. A zárlatnál tovább javult, 70-nel jegyezték. A berlini tőzsdén a külföldi értékek árfolyama a márka javulása következtében lényegesen esett. A magyar korona gyengülése ma is tartott. Mivel további esést várnak, a forgalom nagyon leaadt.

Irányzat: Lejben ingadozás, magyar koronában gyengülés.

Június 11-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

3350—3500 magyar koronát,
36000—36300 osztrák koronát,
7-90—7-91 francia frankot,
2-82—2-83 svájci frankot,
0-50—0-50¹/₄ dollárt,
10-87—10-88 olasz lírát,
49500—40900 német márkát.

Valutapiac június 11-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1270, London 914, Newyork 197, Róma 927, Zürich 3600, Prága 610, Bécs 29-00, Budapest 4-25, Berlin 26.

Bukarest. Valuták: Márka 39—40, leva 130—140, török lira 110—115, font sterling 880—900, francia frank 1300—1310, svájci frank 35—36, lira 880—900, drachma 170—180, dinár 205—215, dollár 200—205, Napoleon 710—720, osztrák korona 29—30, magyar korona 440—450, cseh korona 590—600, lengyel márka 40—42.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 68—70, Newyork 557—557, London 2566—2567, Páris 3565¹/₂—3565, Milano 2585—2575, Prága 1658—1658, Budapest 9-50—9-50, Belgrad 625—625, Bukarest —, Varsó 90—90, Bécs 78¹/₂—78, Bécs labélyezett —.

Berlin. Nyitás: Róma 3820, London 377500, Newyork 81750, Páris 5245, Zürich 14700, Prága 2440, Bécs —, Budapest —.

Berlin. Zárlat: Róma 3740, London 372500, Newyork 80750, Páris 5175, Zürich 14500, Bécs 11650, Prága 2437, Budapest 1175.

Páris. Nyitás: London 7221, Newyork 1567, Berlin 20, Róma 7250, Prága 4675, Bukarest 800, Zürich 281.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyama: Napoleon 2443—2503, lej 29—31, font sterling 26430—27030, márka 700—740, olasz lira 266—276, francia frank 367—377, szokol 171—177, svájci frank 1030—1060, osztrák korona 800—840, dinár 6440—6640, dollár 5740—5890, lengyel márka 920—1000.

Elítélt lakásfosztogatók. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai törvényszék büntető tanácsa mai ülésén egy betörőbanda büntető tárgyalta. A banda tagjai Nagyváradon, Galacban, Brailában és Bukarestben egész seereg lakásfosztogatást követtek el. Dacára annak, hogy a nyomozás során kétségtelen bizonyítékok merültek fel a vádlottak bűnösségére, a betörők tagadták a terhükre rótt bűncselekményt. A törvényszék a perbeszéd meghallgatása után Barta Lászlót két és fél évi fegyházra, Barta Lászlónét és Bucskó Józsefet pedig másfél-másfél évi börtönrre ítélte.

RÓTH cipész

GLUJ,
Str. St. O. lasii

volt
Szép-
utca

Kandia főző-csokoládé
felülmúlhatatlan minőségű. 1/8 kg.-os csomagokban is kapható. Minden háztartásban nélkülözhetetlen.

Mégsehol és soha
nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő
öltönyök,
felöltők,
fluruhák,
1488
mint most
KATZ és MENDEL
cégnél Cluj, Főter 10. szám.
Szövetek nagy választékban.

Sport kötött-szővött Áruház
aradi kötő és kötött-szővőgyár lerakata
Kötött kabátok, svetterek,
kötött ruhák, harisnya és
keztü eredeti gyári árban
o o o kapható o o o
CLUJ, Wesselényi-utca 16. sz.

Az Uj Kelet az egyetemes napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével engedélyezett árk: Egy félre 320 lej.
Felelős szerkesztő: Ma

— Sándor k...
ből jelentik: Sándor...
menyek következtében...
rosból. Maria király...
ben marad.

— Az igazsá...
Jean Florescu igazsá...
Kolozsvarra érkezett...
miniszter fogadásán...
továbbá a hatóságok...
igazságügyminiszter...
tisztelgéseit, este 7...
ban „Lohengrin” el...
tiz órákor az igazsá...
avatásánál lesz jelen...
ülés keretében az es...
a meghívottakat fog...
kázakat és a javít

— A paras...
lésc. Csernovitzból...
Csernovitzban nagy...
ezer kiküldött vett...
Lupu, Mihalache...
lippa is.

— A közepi...
Bukarestből jelent...
szövetségét június...
hívták össze a fize

— A hadtes...
bát kap a várme...
Kelet megírta, hog...
noksága igényt je...
épületére. Ebben...
gyalások indultak...
megoldásra vezet...
enged tizenöt írod...
Valószínűleg a...
helyezett árvaszék...
testnek lefoglalni...
palotába költözik.

— Nem h...
Józsefet. Aradról...
vasuti sikkasztás...
József főfelügyelő...
réssel fordult a d...
kaució mellett he...
nyezés végett a k...
került, ahonnan...
vizsgálóbíróhoz. A...
helyezését nem ve...
tanúinak titokzatos...
sorozatos elhalálo...
merültek föl elle...
esetén Mold szöke...
is inkább, mert...
nagy rokonsága v

— A kolozs...
Az ügyvédi kamar...
detlenkedő kolozs...
kezelést tartottak...
rescu, a bukaresti...
jelent, igen heves...
véd román blokk...
megjelenteket, mer...
provokálták a rom...
végén jelent meg...
gezte, hogy az új...
tiségi ellenszenv.

— Ujjab e...
dén. Budapestről...
richi gyengülése k...
folyama nagy eme...
elérte a 2,500.000...
420.000 koronát.

— Éjjel ha...
tották a záróra...
engedélyezéssel r...
órát Kolozsvarra...
három órában álla...
záróra esetleges...
díjat kell fizetni.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 fe félre 320 lei, egész évre 620 lei.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

— Sándor király hazautazott. Bukarestből jelentik: Sándor szerb király a bulgáriai események következtében ma délelőtt elutazott afővárosból. Mária királyné még néhány napig Bukarestben marad.

— Az igazságügyminiszter Kolozsváron. Jean Florescu igazságügyi miniszter tegnap délelőtt Kolozsvárra érkezett. A pályaudvaron az igazságügyminiszter fogadásán megjelent Utalea primár, továbbá a hatóságok vezetői. Program szerint az igazságügyminiszter félét órákor fogadta a bírák tisztelgéseit, este 7 órákor pedig a román operátan „Lohengrin” előadását hallgatta meg. Ma félét órákor az igazságügyi reszort nyomdájának felavatásánál lesz jelen, 11 órákor pedig táblai diszputáció keretében az össze bírósági hivatalnokokat és meghívottakat fogadja. Délután megtekintti a fogházakat és a javítóintézetet.

— A parasztpárt csernovitzi nagygyűlése. Csernovitzból jelentik: A parasztpárt tegnap Csernovitzban nagygyűlést tartott, amelyen mintegy ezer kiküldött vett részt. A gyűlésen résztvettek Lupu, Mihalache, Bujar, Madgearu és Pan Halippa is.

— A középiskolai tanárok kongresszusa. Bukarestből jelentik: A középiskolai tanárok szövetségét június 14-re országos kongresszusra hívták össze a fizetés kérdésében.

— A hadtestparancsnokság tizenöt szobát kap a vármegyeház épületéből. Az Uj Kelet megírta, hogy a hatodik hadtestparancsnoksága igényt jelentett be a vármegyeház épületére. Ebben az ügyben a napokban tárgyalások indultak meg, amelyek most arra a megoldásra vezettek, hogy a prefektúra átenged tizenöt irodahelyiséget a hadtest céljaira. Valószínűleg a vármegyeház földszintjén elhelyezett árvaszék helyiségeit fogják a hadtestnek lefoglalni. Az árvaszék az igazságügyi palotába költözik.

— Nem helyezik szabadlábra Mold Józsefet. Aradról jelentik: A harminkétfélmillió vasuti sikkasztás ügyében letartóztatott Mold József főfelügyelő ügyvédje útján azzal a kéréssel fordult a delegált vizsgálóbíróhoz, hogy kaució mellett helyezze szabadlábra. Véleményezés végett a kérvény az aradi ügyészséghez került, ahonnan tegnap küldötték vissza a vizsgálóbíróhoz. Az ügyészség Mold szabadlábra helyezését nem véleményezte, mert a bűnper tanúinak titokzatos körülmények között való sorozatos elhalálása miatt olyan súlyos vádak merültek föl ellene, hogy szabadlábrahelyezés esetén Mold szökésétől lehetne tartani, annál inkább, mert Magyarországon vagyona és nagy rokonsága van.

— A kolozsvári ügyvédek háborúsága. Az ügyvédi-kamara legutóbbi választásával elégedetlenkedő kolozsvári ügyvédek tegnap este értekezletet tartottak. Az értekezlet, amelyen Dobrescu, a bukaresti ügyvédi kamara elnöke is megjelent, igen heves lefolyású volt. Dr. Suciu ügyvéd román blokkba való tömörülésére hívta fel a megjelenteket, mert szerinte a kisebbségi ügyvédek provokálták a román ügyvédi kart. Az értekezlet végén jelent meg Dobrescu szenátor, aki lezögezte, hogy az ügyvédek nem vezetheti nemzetiségi ellenszenv.

— Újabb emelkedések a budapesti tözsdén. Budapestről jelentik: A magyar korona zürichi gyengülése következtében az értékpapírok árfolyama nagy emelkedést mutat. A Ganz-Danubius elérte a 2,500.000 koronát, az Általános Készén a 420.000 koronát. További emelkedések várhatók.

— Éjjel három óráig meghosszabbították a zárót. Stefanescu prefektus felsőbb engedélyezéssel rendeletet adott ki, amely a zárót Kolozsvárra az eddigi éjjeli egy óra helyett, három órában állapítja meg. Ezen az időn túl a záróra esetleges meghosszabbításáért megfelelő díjat kell fizetni.

— Pierre Loti meghalt. Párisból Pierre Loti, a külalleges zamatu nagy francia író halálát jelenti a táviró. Loti halálát már nem egyszer jelentették és nem tudjuk, hihetünk-e csakalommal a halálhíreknek. Amennyiben Loti halála csakugyan bebiztosított, a világirodalom elvesztette egyik legzsenitrusabb alakját. Loti rendkívül eredeti életet élt. Tudvalevőleg kiváló barátja volt a keleti népeknek és ezért párisi kastélyát is keleti mintára rendezte be. Naponta a mohamedán vallás szertartása szerint keletnek fordulva imádkozott Allahhoz. De ezeken a külsőségeken kívül Loti jelentős belső értékeket is reprezentált. Egyike volt az új francia irodalom legfinomabb művészeinek. Az „Islandi halászkok” című könyve ebben a tekintetben excellál a világirodalomban. Sok utleírást írt, de valamennyibe belevitte a maga romantizmusba hajló egyéniségét. Tagja volt a francia akadémiának és a török tudományos és irodalmi társaságoknak. A szultán, aki jelenleg szánitetésben van, mindannyiszor kihallgatáson fogadta, valahányszor Loti a Boszporusz partján megfordult.

— Románia orosz hajókat vásárol. Berlinből jelentik: Az „Izvestia” című moszkvai lap szerint Románia meg akarja vásárolni azokat az orosz hajókat, amelyeket június 14-én Marseilben Vrangel adósságainak fedezésére el fogtak árverezni.

— Eltűnt a liszt a nagyváradi piacról. Nagyváradról jelentik: A nagyváradi piacról az utóbbi héten majdnem teljesen eltűnt a liszt. Nagyobb mennyiségben csak dugott magánforgalomban lehet lisztet jutni. Ennek eredményeképpen a kenyér ára kilogramonként öt lej hetvenöt banira szökött. A pékek kéréssel fordultak a város főjegyzőjéhez, hogy a kenyér jelenlegi árát maximális árnak rendelje el. A főjegyző azonban még nem döntött.

— Pörlik a kincstárt lefoglalt kártyapénzekért. Érdekes kártérítési pert indított három kolozsvári ember az állam ellen. Még 1919-ben történt, amikor a rendőrség városi intézmény volt, hogy razzian 7250 koronát foglaltak le az egyik zugkávéház kártyaszobájában. Az ügy iratai a városi járásbíróhoz kerültek, de a bűnjelkelt lefoglalt pénz a rendőrségen maradt. Később a bíróság kérte az összeg átutalását. A pénzt Köszegi Géza járásbíró illetéktelenül átvette s nem számolt el. Köszegi nemokára meghalt és amikor a vég-tárgyaláson a bíróság ítéletbe hozta, hogy a pénzt vissza kell adni azoknak, akikől lefoglalták, a város azzal hárította el magát a felelősséget, hogy amikor a 7250 koronát áttették a bírósághoz, a rendőrség már államosítva volt. Az érdekeltek most tehát kártérítési pert indítottak a kincstár ellen.

— Kereskedelmi alkalmazottak szakmai értekezlete. A kolozsvári kereskedelmi alkalmazottak szövetségük helyiségében (Redut) fontos napirendi tárggyal minden este félnyolc órákor a következő sorrendben szakmai értekezlet tartanak: 12-én, kedden: fűszer és droguista. 13-án, szerdán: textil és nődívat. 14-én, csütörtökön: rövidáru és bazár. 15-én, pénteken: droguista, bőr és cipő. 16-án, szombaton: a vaskereskedelmi alkalmazottak.

— Orvosi vizsgálatra kötelezik a soffőröket. Popovici Valér kolozsvári rendőrprefektus rendeletet adott ki, melyben kötelezi a Kolozsváron alkalmazott összes soffőröket, hogy az egészségügyi vezérigazgatóság rendelete értelmében június 30-ig rendőrorvosi vizsgálatra jelentkezzenek.

— Orkán Fehérmegyében. Budapestről jelentik: A fehérmegyei falvakon hatalmas orkán és jégverés vonult végig, amely a szőlőben és a gabonában nagy kárt tett. Tac, Szababattyan és Polgárd faluban a termés nyolcvan százaléka elpusztult. A jég sok helyütt a tengerit is kiverte a földből.

— Ellopták a szatmári orvosi hivatal mikroszkópját. A szatmári főorvosi hivatal átiratban értesítette a kolozsvári rendőrséget, hogy a hivatal A II. 56774. jelzésű Reicher-féle mikroszkópját ellopták. A kár ötvenezer lej. Egy magas, barna, sovány fiatalemberre gyanakodnak, aki szenvedélyes morfinista. Valószínű, hogy a tolvaj azonos azzal az álcrossal, akit tavaly Jahoda A. Károly kolozsvári vállalkozó irodájában fogott el a rendőrség. A morfinista fiatalember állítólag Kolozsvárra szökött.

— Jóváhagyták a nagyváradi állatvásár pénztár szerződését. Nagyváradról jelentik: Ma tárgyalta a város pénztári és jegyzői bizottsága az állatvásárpénztár tervezetét. A tárgyalások során a bizottság elfogadta a pénztárszerződés-javaslatot. Valószínű, hogy az állatvásárpénztár rövidesen megkezdí működését.

— Felemelték a kenyér árát. Stefanescu prefektus intézkedése folytán a barna kenyér kilogramját három lej ötvenről négy lej ötvenre emelték fel. A fehér kenyér árát nem maximumálták. Egyben kötelezték a pékeket, hogy az általuk vásárolt buzamennyiség felét mindenkor barna kenyér sütésére használják fel.

— Házasság. Gimes Dezső Kassáról eljegyezte Farkas Ilonkát Nagyszőlősről. Minden külön értesítés helyett.

— Csodálatos történeteket, a legszebb és legérdekesebb zsidó legendákat gyűjti össze a *Kabbalisták és csodatevők*. A zsidó ifjúságnak és a felnőtteknek egyaránt szórakoztató olvasmány. Iskolai ajándékkönyvnek rendkívül alkalmas. Ára 24 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

— Levágta fejét a vonat. Budapestről jelentik: Vasárnap reggel a dunaharaszti vasuti sínparon egy levágott leányfejet találtak. A csendőrpáncsnokság megkezdte a vizsgálatot és a csendőrök az egyik árokban nemsokára rábukkantak a holttestre. Megállapították, hogy az áldozat Futó Franciska gyári munkásnő. Kiderítették azt is, hogy a leányt három fiatal munkással vasárnap délután sétára ment. A dunaharaszti állomás közelében dulakodni kezdtek a leánnyal, majd mind a három merényletet követtek el ellene. A leány elájult. A munkások, hogy a gyanút eltereljék magukról, az ájult leányt a sinekre tették. Az esti gyorsvonat azután végzett Futó Franciskával. A csendőrök hétfőn hajnalban a három mntakást letartóztatták.

— Tűz Galacban. Galacból jelentik: Galacban a tűz elpusztította az Izbanda malmot. A malomépület, a gépek legnagyobb része, tíz vagon buza és nyolc vagon korpa elpusztult. Huszonöt vagon buzát és husz vagon korpat sikerült megmenteni. A kár tizenkétfélmillió lej, amelyből hatmillió biztosítás révén megtérül. Ugyancsak Galacban tegnap délután leégett Tranou ügyvéd háza is. A kár meghaladja a kétszázezer lejt.

— Brillians karkötőt árult hatszáz lejért. Ma délelőtt a kolozsvári rendőrség detektívjeinek feltűnt a Wesselényi-utcában egy fiatalember, aki egy hatvanezer lej értékű brillians karkötőláncot kínált megvételre hatszáz lejért. Igazoltatásakor nem tudta az ékszer eredetét kellően igazolni. Letartóztatták.

— Félmillió vasuti zsebmetszés. Nagyszalontáról jelentik: Rosenberg Vilmos aradi ügynök üzleti ügyben Nagyváradon járt, ahonnan tegnap indult vissza Aradra. A vonaton megismerkedett egy fiatalemberrel, akivel a szalontai állomáson leszállott, hogy a vasuti vendéglőben megigyon egy pohár sört. Amikor visszatért a vonatba, az ismeretlen fiatalember felugrott és ijedten elkiáltotta magát, hogy a tárcáját a vendéglőben felejtette. Leugrott a vonatról és besietett a vendéglőbe, ahonnan nem tért vissza. A motoros közben elindult, Rosenberg sajnálni kezdte lemaradt utitársát, amikor önkéntlenül a zsebéhez kapott és megdöbbenve konstátálta, hogy félmillió lejt tartalmazó pénztárcája eltűnt. A szalontai rendőrség megállapította, hogy a lemaradt fiatalember az esti vonattal visszautazott Nagyváradra.

— Felhívás. Tischler József kamjatszegi lakost, — u. p. Tordatur — kinek ott dohány és pálinka kiméresi engedélye volt, felkéri Londonban tartózkodó leánya, hogy adjon életjelt magáról. Ugyanezt kéri nevezett rokonaitól vagy ismerőseitől. Választ az Uj Kelet kiadóhivatala továbbítja.

— Berger zenetanár növendékeinek vizsgahangversenye. Berger Béla zenetanár június huszonegyedikén, délután három órákor tartja növendékeivel vizsgahangversenyét az unitárius kollégium dísztermében. Vendégeket szívesen lát.

* Bürger-gyárak Tg.-Mures vegyészeti osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carbolineumot.

AC

márka javul.

Kelet tudó-

lföldi devizák

y a lej a leg-

ett Párisban.

kereslet emel-

és font ster-

bi nyitásnál a

rom pont javu-

tovább javult,

külföldi értékek

ntében lénye-

gűlése ma is

k, a forgalom

gyar koronában

Kolozsvárt:

onát,

ronát,

ot,

ot,

arkát.

én:

0, London 914,

8600, Prága

Berlin 26.

39—40, léva

font sterling

10, svájci frank

ma 170—180,

205, Napoleon

magyar korona

600, lengyel

Berlin 68—70,

2566—2567,

85—2575, Prága

50, Belgrád 625

é 90—90, Bécs

London 377500,

Zárich 14700,

London 372500,

rich 14500, Bécs

75.

Newyork 1567,

4675, Bukarest

hivatalos árfo-

ej 29—31, font

700—740, olasz

67—377, szokol

—1080, osztrák

—6640, dollár

0—1000.

.....

óvk. Nagyvárad-

rvényszék bü-

ntöröbanda bü-

ni Nagyváradon,

stben egész se-

el. Dacára an-

tségtelen bizo-

rtak bünyösségre,

rótt büncselek-

szédek meghall-

és félévi fegy-

skó Józsefet pe-

itélte.

.....

.....

.....

.....

ipész

Közgazdaság

Börzsepánik Görögországban. Konstantinápolyból írják: Athéni lapok bő tudósításokban számolnak be a görögországi börzsepánikról. A tőzsdei árfolyamok újabb esése oly riasztó hatással volt, hogy a közönség nem hitt a megnyugtató hivatalos nyilatkozatoknak, melyek hangsúlyozták, hogy a bankokat nem fenyegeti az összeomlás veszélye, megrohanta a bankok pénztárait és visszakövetelte betéteit. A görög Nemzeti Bank csak úgy tudta megmenteni a helyzetet, hogy négyszázmillió drachmát bocsátott a szorongatott pénztársak rendelkezésére, amelyek ilyképen elget tehettek a betevők követeléseinek. Egy bankigazgatót meg nem engedett tőzsdei spekulációk miatt letartóztattak, mert több mint hatmillió drachmával károsította meg pénztársait.

A népszövetségi kölcsön biztosítása. A Genfben vállalt szanálási művelet további végrehajtásaképpen, — mely Ausztria közgazdasági újjáépítését és az ország leromlott pénzügyi helyzetének orvoslását célozza — Anglia, Franciaország, Olaszország, Csehszlovákia, Belgium, Svédország és Dánia kormányai kötelezettséget vállaltak arra, hogy Európa és Amerika különböző pénzügyi piacain, valamint Ausztriában is kibocsátott népszövetségi kölcsönt garantálják. Ezek az államok a kölcsön biztosítását akként eszközlik, hogy minden egyes állam a vállalt garanciális kötelezettsége értelmében a svájci nemzeti banknál kötelezvényeket helyez el. Abban az esetben, ha Ausztria nem tudná esedékessége idején az illető összeget rendelkezésére bocsátani, mely a kamatszolgálat teljesítésére vagy a népszövetségi kölcsön törlesztésére szükséges, a garantáló államoktól lesz behajtandó. Az azonban nem tételezhető fel, hogy Ausztria a kölcsönre nézve vállalt kötelezettségének nem fog tudni eleget tenni, mert hiszen az államháztartás legintósa és legbiztosabb bevételforrásaival, a vámbevételekkel és a dohányjüvedék összes bevételével biztosítja a pontos kamat és törlesztési szolgálat lebonyolítását, amely a garanciákon kívül a népszövetségi kölcsönért (tőke és kamatok) az osztrák köztársaság minden vagyonával kezekedik. Eme kétszeres biztosítás révén — egyrészt a dohányjüvedék, valamint az ausztriai közvagyon, másrészt a szövetségek garanciája — nemcsak a kölcsönnek 1924-től 1943-ig sorsolás útján esz közzendő végleges visszafizetése biztosított, hanem minden egyes esedékes kamatszolgálat és törlesztési részlet is fedezettetik. Ily messzemenő garanciák mellett, mint az 1923—1943-as népszövetségi kölcsön esetében, ezideig nagy kölcsönt még sohasem bocsátottak ki.

Jugoszlávia állatállománya. A legutóbbi számlálások szerint az SHS. királyság állatállománya a következő: 1,069.293 ló, 84.200 szamár, 18.107 öszvér, 4,959.807 szarvasmarha, 51.493 bivaly, 3,372.862 sertés, 3,372.250 juh, 1,552.710 kecske, 15,074.156 szárnyas 534.164 méhkas van az SHS. királyság gazdaságaiban.

A nemzetközi gabonapiac helyzete. A buza világpiacon a hanyatló irányzatú a csikágoi tőzsdén bushelenként (27.2 kg.) 125 centről 116 centre esett. A háború alatt a buza ára ugyanott 100 cent volt, így az áralakulás még korántsem áll arányban a békebeli árakkal, mert a mai ár csak 25 százalékkal haladja meg a békebelit, holott a termelési költségek jóval nagyobb mértékben emelkedtek. Az árpa ára a háborúelőttivel szemben csak 10 százalékos emelkedést mutat. A világ buzatermelése csökkent. Az észak-amerikai Egyesült-Államok, Kanada és Argentína buzatermelése nagy mértékben fokozódott, de Európában mindentűtt visszafejlődött. Még Németországban is területileg 20 százalékos apadás mutatkozik a békében bevetett területtel szemben, a terméseredmények pedig a felénél is kisebbre szállottak alá. Az angol szakcsajtó a világ utolsó buzatermelésének kiviteli feleslegét 114 millió quarterre becsüli, a behozatalra utalt országok 87 millió

quarter behozatali szükségletével szemben. India buzatermelése minden varakozáson felül sikerült. Az Egyesült-Államokban a kilátások kedvezőlenebbek, mert nagy öszibuzával bevetett területeket kellett kiszántani, Kanadában pedig az öszibuzával bevetett terület csökkent. Az európai buzatermelés az eddigi kilátások után itélve a tavalyinál nagyobb lesz. Oroszországban is javulóban van a helyzet, bár az onnan érkező kimutatások megbízhatóságához szó fér. Romániában az öszibuzával bevetett terület kétmillió hektárral kisebb a tavalyinál s a régi tekintélyes kiviteli felesleggel szemben behozatalra fog szorulni. Jugoszláviában a buzával és rozssal bevetett terület nagyobb valamivel a tavalyinál. Francia-, Német- és Olaszországból is eddig kedvező hírek érkeznek a terméskilátásokról.

Működési engedély. Nagyváradról jelentik: A Bihar megyei Egyesült Bank és Takarékpénztár a napokban kapta meg működési engedélyét.

A tojásdrágaság. Kolozsváron rövid idő alatt nyolovan baniról két lejre szökkent fel a tojás ára. Ezt a rohamos emelkedést a tojás-export szabaddátétele okozta. Stefanescu prefektus azzal a kéréssel fordult a kereskedelmi minisztériumhoz, intézkedjék, hogy Kolozsvármegye területéről csak a megyei szükséglet fedezésének biztosítása után fennmaradó tojás-mennyiséget lehessen exportálni. Ettől az intézkedéstől a prefektus a tojásárak csökkenését reméli.

A vasuti fekbér leszállítása Csehszlovákiában. Prágából jelentik: Az oderbergi államvasutak állomása a tartálykocsik fekbérért 400 százalékról 200 százalékra, a többi kocsinál 400 százalékra szállították le. A fekbér mérséklése azonnal érvénybe lépett.

Az erdélyi kamarák együttes konferenciája. Marosvásárhelyről jelentik: Az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák elnökei és titkárai június 10-én Marosvásárhelyen értekezletet tartottak, amelyen a kamarákat és a kereskedelmet és ipart érintő fontosabb aktuális kérdéseket vitatták meg. Az értekezleten Bürger Albert marosvásárhelyi kamarai elnök elnökölt. Az értekezlet a nagyváradai kamara indítványára kimondta az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák tisztviselői beszerezési csoportjának megalakítását. Ezután az új drágítási törvénnyel teremtett helyzet került megvitatásra. Az értekezlet egyhangúlag megállapította, sajnálattal veszi tudomásul, hogy a kormány ismét a kereskedelmi kamarák meghallgatása nélkül, illetve azok javaslatainak teljes figyelmen kívül hagyásával alkotta meg a törvényt, mely a legitim kereskedelmet létezőkében támadja meg és amely minden tekintetben antikomericiális és kimondja, hogy a törvény mielőbbi hatályon kívül helyezése iránt szükségesnek tartja az összes törvényes eszközökkel való küzdelem folytatását. Az értekezlet magáévá tette a brassói kamara indítványát a mértékhatélességi törvény módosítására és az állomásokon uralkodó rendetlenségek megszüntetése iránt és a kolozsvári kamara javaslatát a naptárak egyszerűsítése és az egészségtelen iparvállalatok kitélepitése tárgyában. Az értekezlet végül táviratilag üdvözölte Sasse kereskedelmi minisztert abból az alkalomból, hogy az állatkivitel szabaddá tette s elhatározta, hogy a permiszrendszer az egész vonalon megszünteti.

Nyolc és félmillió lej idegen részvény-érdekltség egy nagyvárad banknál. Nagyváradról jelentik: A nagyváradai Jelzálog és Lezámitoló Banknak a háborúelőtti időkből maradt nagyobb külföldi adósságok terhét kellett viselnie. A Brothers Selinger londoni, a Louis Hirsch párisi, továbbá több amszterdami, svájci és hamburgi bankcégek a banknál körülbelül két és félmillió francia frank erejéig voltak érdekelve. A békekötés után ezek a bankcégek minduntalan sürgették a nagyvárad bankot az adósságok likvidálására. A Jelzálog és Lezámitoló Bank, ha fizetési kötelezettségeit az időközben felszaporodott kamatokkal együtt teljesíti, minden tartaléktőkéjét kénytelen lett volna erre a célra feláldozni. A bank újabban

tárgyalásokat kezdett és úgy egyezett meg a külföldi hitelezőkkel, hogy ezek egy minimális készpénzfizetés mellett nyolc és félmillió lej értékű részvényérdekltséget vállaltak a banknál, amely 20-án felemeli alaptőkéjét. A bank külföldi adósságának fedezetéül különben az intézet palotája is szolgál.

* Nem szabad hitelezni, csak pontos és megbízható információ alapján. Románia legnagyobb információirodája a Radio R. T. információ osztálya. Cluj, Postafiók 127.

SPORT

Budapesti eredmények

MTK—Zugló 4:0 (1:0).
UTE—MAC 1:0 (0:0).
Vasas—III. kerület 5:2 (3:0).
FTC—KAC 3:0 (2:0).
VAC—BTC 1:0 (0:0).
Törekvés—MAFC 3:0 (1:0).

II. osztály:

TTC—BEAC 1:1.
33—BAK 5:0.
Husos—VII. kerület 3:1.
UTSE—Ékszerész 3:1.
Postás—EMTK 0:1.

Az első osztályba az UTSE és 33 FC csapatai kerülnek be.

A budapesti elsőosztályú bajnokság állása a vasárnapi mérkőzések után: MTK 37 pont, UTE 34, FTC 32, Vasas 28, Törekvés 24, VAC 21, III. kerületi 21, Zugló 19, BTC 17, KAC 15, MAC 8, Műgyetem 8.

* Strandruhák, dresszek, cipők és sapkák gyönyörű kivitelben kaphatók Sugár & Co. sportruházában Cluj, Calea Victoriei 5. Tenniszúzóban és felszerelésekben nagy választék.

Lusztig és Nussbächer

csukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Magdolna. (Repriz a kolozsvári Magyar Színházban.) A kolozsvári Magyar Színház is ki akarta venni részét a nagy magyar publicista és író Rákosi Jenő ünnepléséből és ebből az alkalomból felújította a jubiláló író Magdolna című parasztragediáját. A választást nem lehet nagyon sikerültnek mondani. Rákosi mint drámajró mindenestre uttóró egyéniség a magyar irodalomban, de drámái meglehetősen kis értékűek. Ezek között is azonban a legkevésbé sikerült közé tartozik a Magdolna. Népszínműbe ojtott Shakespeare-tragédia, melyből hiányzik a népszínmű naivitása és Shakespeare lenyűgöző pszichológiai ereje. Mindkettőből, a népszínműből is, Shakespeareből is, csak az arnyoldalal vannak meg benne: előbbiből az egymást követő változatosságok és hazug pózok, utóbbiból nyiltszini gyilkosságok — a végkimerülésig. Ha már ünneplik Rákosit, akkor számomra drámái közül inkább valamelyik vigjátékát kellett volna felújítani. Érték szempontjából ezek se képviselnek valami magas fokot, de legalább nem rosszabbak az átlagos színpadi termékeknel. Az előadás egyébként jó volt. Poór Lili Magdolnája egy hazug szerep minden lelki vonaglását a színpadra vitte. A darabon még az ő művészetese tudott segíteni. Neményi Lilinek csak szépnek és naivnak kellett lenni. Mindkettő elsőrangban sikerült neki. Fajk Rózsi egy rövidlelékzettű szakácsnőszerepben feltűnően jó volt — és jó volt Laczkó Aranka is az anya szerepében. A fertisze

TUNGSRAM A legjobb villanykörte Mindenütt kapható!

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Kedd, 1923 június 12
replők körül csak Szé
Leóvyt szabad mege
letes művészi ráterme
tukat.

Kedd: Zsidónó. (Pfeiffer helyárrakkal. vezető ajtóka C. Sorozatszám)
Szerda: Bajadér. (26 marosvásárhelyi Békeffy Lajos énekes bonnier helyárrakkal szám 485.)
Csütörtök: Tosca. (A nasu együtt helyárrakkal. detén a néző Sorozatszám)
Péntek: F. Nirschy maballerina. (Operettújdo emelt helyárrakkal Sorozatszám)

A színház Bajadér-venetianája lesz szerdán. Odettet a marosvásárhelyi madonnája Zöldhelyi ugyancsak a marosvásárhelyi vívója: Békeffy Lajos előadást bérelt színterrel ják meg.

Aca de Barbortörtökön este a Tosca Aca de Barbu, Sca fogja énekelni. Szombaton a Lévay Lászlóval, Kolya, Ruvinszkyval, repekben. Brogni Pfeiffer Alfréd fogja

Nirschy-Emilia hiresebb primaballerina Emilia e hét két es Színházban. A művészi donban, Parisban, B's a jövő hónapban áldozatok árán siker megnyerni. Pénteken kezű műsor keretében Grande valse, Raffi tánc Brahms. Más amikor az Alarcosbá vendégjátékával. El fog Nirschy Emilia

Engros
Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.
lámpaárak bármilyen

AUSLÁN
Plaza M. Viteazul

Rothma
Gsecsemők kedvelés

1928 június 12

gyezett meg a kül-
egy minimális kész-
millió lej értékű
a banknál, amely
bank külföldi adós-
intézet palotája

csak pontos és
Románia legnagyobb
T. információs osz-

T
mények

(3:0).

(0).

SE és 33 FC csa-

yu bajnokság ál-
k után: MTK 37
28, Törökvs 24,
ugló 19, BTC 17,
8.

cipők és sapkák
Sugár & Co. sport-
5. Tenniszippók-
laszték.

Schächer

llandó raktára
and 31

VÉSZET

olozsvári Magyar
yar Színház is ki
agyar publicista és
és ebből az alka-
Magdolna című
nem lehet nagyon
nt drámajró min-
gyar irodalomban,
ékük. Ezek között
ek közé tartozik a
hakespeare-tragédia,
nő naivitása és
gíai ereje. Mind-
Shakespeareből is,
g benne: előbbiből
enségek és hazug
kosságok — a vég-
Rákosit, akkor nagy-
amelyik vígjátékát
szempontjából ezek
okot, de legalább
apadi termékeknél.
Poór Lili Magdol-
lelki vonaglását a
g az ő művészete se
ek csak szépnak és
tő elsőrangban sike-
rövidlélezetű sza-
vult — és jó volt
repében. A férfiszé-

bb villanykörte
rűt kapható

ban Cluj

replők közül csak Szentgyörgyit, Cselle Lajost és
Leóveyt szabad megemlíteni. Mindhárman becsü-
letes művészi ráteremtéssel oldották meg felada-
tukat. (g.)

Heti műsor

Kedd: Zsidónő. (Pfeffer Alfréd fellépésével. Opera-
helyárrakkal. Előadás kezdetén a nézőtérre
vezető ajtókat bezárják. Napibérlet 144.
C. Sorozatszám 434.)

Szerda: Bajadér. (26-odszor. Zöldhelyi Anna, a
marosvásárhelyi színház primadonnája és
Békffy Lajos, a marosvásárhelyi színház
énekese bonvivánja mint vendégek. Pre-
mier helyárrak. Bérletszűnetben. Sorozat-
szám 435.)

Csütörtök: Tosca. (Aca de Barbu és Jean Atha-
nasiu együttes vendégjátékával. Felemelt
helyárrakkal. Bérletszűnetben. Előadás kez-
detén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.
Sorozatszám 436.)

Péntek: F. Nirschy Emilia, az európai hírvé-
primaballerina fellépése. Előtte: Kis grizett.
(Operettujdonság 13-odszor. Mérsékelttel fel-
emelt helyárrakkal. Premierbérletben 59.
Sorozatszám 437.)

A színházi iroda hírei

Bajadér—vendégekkel. Huszonhatodik elő-
adás lesz szerdán a Bajadérnak. Ezen az estén
Odettet a marosvásárhelyi színház kinttő pri-
madonnája Zöldhelyi Annus, Radjmit pedig
ugyanasok a marosvásárhelyi társulat énekes bon-
vivánja: Békffy Lajos fogja játszani. Az érdekes
előadást bérletszűnetben, premierhelyárrakkal tart-
ják meg.

Aca de Barbu és Jean Athanasiu. Csü-
törtökön este a Tosca kerül színre. A címszerepét
Aca de Barbu, Scarpiát pedig Jean Athanasiu
fogja énekelni. Szombaton este az Álarcosbálban
lép fel Athanasiu, előadás után Nirschy Emilia
fogja bemutatni táncprezentációját.

Zsidónő. Ma este a Zsidónő kerül színre,
Lévay Ionával, Kolbay Ildikóval, Takács Mihály-
lyal, Ruvinszkyval, Virággal, Réthelyvel a fősze-
repekben. Brogni biboros szerepét vendégként
Pfeffer Alfréd fogja énekelni.

Nirschy Emilia vendégjátéka. Európa leg-
híresebb primaballerinája, Henri Fourgeotné Nirschy
Emilia e hét két estéjén fel fog lépni a Magyar
Színházban. A művésznő most körúton van. Lon-
donban, Parisban, Berlinben, Brüsszelben lépett föl
és a jövő hónapban indul amerikai útjára. Nagy
sikerrel árán sikerült öt két esti vendégjátékra
megnyerni. Pénteken fog először fellépni a követ-
kező műsor keretében: Menuette, Paderewsky.
Grande valse, Raff. Papillons, Chopin. Magyar
tánc Brahms. Második fellépése szombaton lesz,
amikor az Álarcosbál kerül színre Athanasiu Jean
vendégjátékával. Előadás után más műsor keretében
fog Nirschy Emilia fellépni.

Engros

Karlsbadi
porcellán
edények,
tábla-üveg.

Endefall

Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,

lámpaárak bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ,

Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 954.

*Tisztit, frissit, felüdit,
Szeplőt tüntet, bőrt puhít
Az arcbőrt megfehériti*
Kaiser-Borax
a valódi.

1498

Zsák, Ponyva

Vétel! 1424 Eladás!

Kölesöntézet javítóműhely
saját cégjelzésű berendezéssel
Timisoara, II Piața Traian 2. Sürgőnycim: Albala,
Timisoara-Fabrica. Interurban telefon: 60 sz.

**Hámozott
narancs**

darabja 2 lejért kapható

LÉB FIVÉREKNEK

Piața Mihai Viteazul (Széchenyi-tér) 8.

Irodaberendezések

Kopenetz gépiüzemi asztaloműhely-
ben olcsón szerelhetők be

Cluj, Honvéd-utca 92

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-keres-
kedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér,

1352

Schönberger, Spitz & Co.

Modern üvegesiszolda és tükönáruggár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-
üvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás
mennyiségben! Kérjen árajánlatot

**GUMMI SAROK
ÉS GUMMITALP**
a legjobb anyagból
MINŐSEGI MARKA

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Malia (v. Mátyás kir.-ulea) 2. sz.
rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán esközölök

Csecsemők, kisgyermek-
kedvelő ápolószere a **Höfer-féle gyermek hintőpor** és Höfer-félegyermek-
crém!

Zsidó iskolák figyelmébe

Olcsó és igen hasznos vizsgai ajándékkönyvek:

- Sichon (שִׁיחון) héber társalgási könyv ma-
gyar vagy német fordítással ..... Lei 40.—
- Szath Amenn: Ráth, héber nyelvtan magyar
vagy német fordítással ..... 45.—
- „Menorah” héber-német-héber szótár díszes
vászonkötésben ..... 120.—
- „Menorah” füzetek a héber nyelv elsajátítá-
sára tanító nélkül (18 füzet komplett) .. 80.—
- Sirim (שִׁירִים): Bialik ..... 50.—
- Sirim (שִׁירִים): Cernuchowszki ..... 60.—
- Héber lottójéték (mulatságos és tanulságos) 30.—
- Héber képeskönyvek, művészies kiállítású a 35.—
- Palesztinai képek, felvételek az ottani új
zsidó életről 20/17 cm á ..... 10.—

500 lejen felül rendelésnél 10 százalék, 1000 lejen
felüli rendelésnél 15 százalék árengedményt adunk

S A F R U T H
zsidó könyv- és papírk., Cluj, Str. O. Iosif (Szép-u.) 1.

GÁRDI és TÁRSA

fényképeszeti műtermei

Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Mihály-utca) 13

Portrék,
gyermekportrék,
nyomatok

Leszállított árak!

**Heller,
Weisz & Molnár**
divatruházában

Cluj, Cal. Reg. Ferd. (Wesselényi-u.) 6

- Cosmanosi mosó voalok
- gyönyörű mintákban . 53.—
- Mintás batisztok . . . 45.—
- Divatmintás grenadinok . 98.—
- Duplaszéles sima grenadi-
nok minden színben . 61.—
- Ia. Kelengyevászon . . 38.—

**Epongeok, etaminok és az ösz-
szes nyári divatujdonságok
nagy választékban.**

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jelíges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Név-jegyeket,

születési, eljegyzési, esküvői és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a

Kadima-nyomda Cluj

Singer varrógép eladó, vevőt géphimzésre díjtalanul kitanítom. Biróné Bocskai-u. 3. sz.

Ügyes segéd ügy- és porcellányszakmában felvétetik. — Ajánlatot kér: Schwimmer Ernő, Dej. 5689

Gyógy-növényeket

bármilyen nagy mennyiségben vásárol a „Herba” gyógynövény nagykereskedés Cluj, Strada Nic. Iorga 2.

1585

Papírszalvéta cukrászdák, penziók és magánosok, de legfőképpen fürdővendéglősök részére 1000 darabonként Lei 65.- A pénz előzetes beküldése ellenében, vagy utánvétellel szállítja, amíg a készlet tart: a Cartea Româneasca Dicsőszentmárton. 5703

Értesitem a t. közönséget, hogy Elkőpatak fürdőhelyen szigorú orth. kóser, modernül berendezett vendéglőt nyitottam. Elek Sámuelné. 5712

Kiszolgálóleány felvétetik. Kiszolgálásban jár-tas előnyben. „Moda”, Malom-u. 10. 5722

Gyakorlattal bíró, drogmista szakmában jár-tas, lehetőleg nőtlen segé-det keresünk. Románul tudók előnyben részesül-nek. — Cím: Parfumerie „Ideal” Tg. Mures. 5696

Modern keményfa háló-és teljesen új konyhaberendezés-alkötözés mi-att eladó. — Cím a kiadóhivatalban

Írásos-varrottas ügy-és aasztalterítőt megvé-telre keresek. — Cimet „Varrottas” jelíge-re a ki-adóba kérek.

89-46 számú férfipi-pők, kalapok és használt férfi és női ruhák eladók. Eperjes-u. 12.

Segédet keresek, ki a vasszakmában teljesen jár-tas. Fűszerhez értők előnyben. Sternberg Iz-dor, Maroshadas. 5718

Egy vagy két intelli-gens fiatalember lakást kaphat. Rákóczi-ut 25. szám. 5719

Keresek belvárosban 2 szoba, konyhás lakást. Lehet egy nagy szoba és konyha is. Magas bért fizetek. Közvetítőt díja-zok. Cím a kiadóhivatal-ban. 5709

Neues

ארום כשר נאסדו in Buziás erőfínt עב דוב גרינברגר Grünberger, Gast-wirthin Temesvár Fabrikstadt.

Aggag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsirt, müttrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gép-zsirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes húslást, nyers és olvasztott faggyut

10.000 zsák márványgolyó

érkezett 1858
Eisenstädter Fülöp és Tsa cégnek Cluj, str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13. Gummi labda, gyermekkocsi, nürnbergi és galanterie cikkek nagyban is állandóan kaphatók.

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nárn-bergi-, díszmül- és játékdru nagykereskedése

NUSSBAUM TESTVÉREK

TG.-MUREŞ MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladóknak!

1513

שלמה שאלמיץ Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít
Winkler Mór szalámigyára
Cluj, Piata M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39 sz.
Tel. 12-90. Árjegyzék és árátra ingyen

Telefon 31. **Ládagyár** Flóküzlet: Egeres
Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszerelt és szétzedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361
Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántói-ut) 1 szám

Vas- és faipari szerszámgépeket

és szerszámokat, benzin elektro-motorokat és dynamókat, gép-szjakat, olajokat, gőz-, víz-és gázarmaturákat, gázcsöveket és gázcsőidomdarabokat (fiting), szivattyúkat, továbbá műszaki és elektrotechnikai cikkeket a legzakosztásban és legjobb minőségben szállítja 1544

TECHNIKA R.-T. Targu-Mures

Sürgönyelm: Technica. Telefon 3-36

Legolcsóbban fest, tisztít az
UNIO
gőzmosógymár
Cluj, C. Reg. Ford. 133
1888

ARTES
szövművészeti műhely, Cluj
Strada Regala (Majális-u.) 33.
Készít a legkényesebb igényeket is kielégítő perzsa és szmyrna szőnyegetek Vállalja az összes keleti technikájú szőnyegek szakszerű javítását. 1540

Üzlet-áthelyezés! 5717
Rosenfeld J. Tg.-Mures (M.-Vásár-hely) kézműaru- és szövműanyagkereskedő üzletét áthelyezte a Főter 20. sz. alá (volt Szilágyi Lajos féle üzlet)

Uj rövidaru üzlet! Uj rövidaru üzlet!

Husz év óta fennálló miderkészítő üzle-temet rövid- és divatáruval kibővítettem 1543
Rosenzweig E. párisi mellfűző műterme Cluj, str. Reg. Maria 6

CHARGEURS REUNIS

Legnagyobb francia
Délamerikai vonal
Vezérképviselőt Nagyrománia részére
ADOLF SALOMON FIA
Bucurésti, Str. Paris 14
Hajóra szállás:
Hamburg, Havre és Bordeaux-ban
Kitünő kiszolgálás, nagy kényelem, elsőrangú ellátás, gyors utazás, külön kajutok. 1542

SZERKESZTŐSÉGI HIVATAL ES... Cluj, Kolozsvár, L. Pop (Brassay-utca) 10. Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal Zs. N. Sz. A kéziratok kiadásra szerkesztőségnek kerülnek. Kéziratok adunk vis... Cluj-Kolozsvár... Tárgyalások... (Bukareszt... A zsidó... zése egyike az... a legsürgösebb... kül a szeptem... teljesebb kész... az egységesítő... iskolakérdés m... kuló egységes... hetné, olyan k... gyors megoldá... A zsidó... lentőségű tár... amelyek mind... jesebb eredmé... ternél az erdél... kely Béla az E... Örömmel szög... Evreilor Pam... egyesülete — a... magáévá az e... a miniszternél... Magder főtítka... Egyben maguk... lalkoztak az er... Ami az u... terv merült fel... melyek iskolá... értekezleten gy... egységesen... felad... Az Anghelescu... sok újból meg... a kormány s... tásának szer... remény van... séggel a tec... Ebben a kérdé... és pedig az új... értekezletének... A mosta... jelentős kérdé... Így mindeneke... a tanít... A miniszter e... helyezte, hogy... az állami tan... szekciót állita... tárgyalások sor... lépett és... valószínűleg... a z... akik az itteni... A zsidó iskolá... nyári tanfolya... pedig úgy, hog... román és hébe... nének. A tan... miniszter igére... oktatási terve... fakultáson a h... vagy legalább... A zsidó... vonatkozólag... niszteri rende... iskoláknak ad...